

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG” HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ.
TELEFONSZÁM: J. 461—97—98—99.

A „Magyar-Holland Társaság” tagjai díjmentesen kapják.

Megjelenik havonta

Hollandia a rend országa.

Irta: Dr. F. W. Huebner.

A hollandi tájék sohasem válhatik oly mértékben lélektelenné, amint az más országokban megtörténik, ha pl. az emberek látásában, felfogásában, élményeiben bizonyos átalakulás áll be. Épen azért, mer a táj Hollandiában jórészen az emberek munkája, mint saját alkotásuk hat rájuk vissza akkor is, ha hazájukat elhagyták és végigkíséri őket az egész világon. A hollandi mindenüvé, ahová csak kivándorol, Délafrikába, Észak-amerikába, gyarmati birodalmának szigeteire, magával viszi a hazai tájat és igyekszik azt az új helyen a régi megszokott módon felépíteni magának. Ezt tradíciótulajdonnak, tradícióápolásnak nevezik. A hollandi tradíció, ami nem egyéb az átörökölt rend továbbvitelénél, annál meglepőbben hat reánk, amennyiben a hollandus egyike Európa leghaladottab népeinek. Az építőművészetben, a forgalomban, a munka normalizálásában a hollandusok azok közé tartoznak, akik Európában az Amerikából átszármazott új eszméket a leghamarább vették át. De a más helyen sok zavart keltő módszereknek egyike sem volt elég erős ahhoz, hogy a hollandus nyugalmát megzavarja és életrendjét megbolygassa. A hollandi forgalom épúgy, mint a hollandi üzleti élet nélkülözi mindazt, amit máshol a jelentől mámorosan „tempónak” neveznek. Nem a dolgok azok, amelyek Hollandiában a gyorsaságot irányítják, hanem az ember! Mert a dolgok Hollandiában nem szakadtak el az embertől, de urává sem váltak: az ember adja meg ott a mértéket, az irányt, ő teremt rendet és miután a hollandi olyan faj, amely elsősorban fegyelmezni tudja magát, minden jól jár vele, ami körülötte van, az élettelen tárgyak, az állatok, a tájak és a természeti erők.

A legutóbbi népszámlálás szerint Hollandia lakossága 8 millió lélekből áll. A lélekszám az utolsó években erősen növekedett. A hollandi lakosság zöme a két tenger mellett fekvő provinciában lakik, itt vannak Hollandia nagy városai is: Amsterdam, Hága, Rotterdam. A sik ország elnéptelenedik. Az emberek Hollandiában is a városközpontok felé igyekeznek, s azok

ennek következtében a világháború vége óta hatalmasan megnövekedtek.

Hollandia szociális helyzete példásan egészséges. A családnak, mint a legkisebb szociális sejtnek megrázkódtatását seholsem lehet megfigyelni. Bár a nőknek és az ifjúságnak nagyobb szabadságban van részük, e fordulat az eddigi viszonyokat meg nem rontotta.

A generációk egymásra következését természetes ténynek tekintik és nem problémának. Nem áll fenn az az eset, hogy az apákkal a fiú, az anyákkal a leányok ellenségesen állanak szemben. Az idősebbek tekintélye a fiatalok előtt még sértetlen, ami egyébként a köznapi életben is megnyilatkozik; a fiatal ember pl. a villamoson átengedi helyét az idősebbnek. A fiatalember Hollandiában — egyáltalában nem freudi ressentimenttől sarkalva — nem keresi épen annak az élethívátásnak ellenkezőjét, amit az apja üzött. A polgári és a földművelő körökben még mindig az a szokás áll fenn, hogy a fiúk természetes feladatuknak tekintik, hogy mint örökösök, apjuk üzletét vagy gazdálkodását továbbvezessék. A nők nem álmodnak romantikus életbeteljesedések felől. Beleilleszkedtek szépen a gazdasági rendbe, nyitva áll előttük az ügyvédi, polgármesteri, bankigazgatói pálya, mind e házonkívül komoly feladatok mellett nem tagadják meg női alapösztönüket, mely az otthont és a háziasságot mindenk fölé helyezi. A hollandi nő kitűnő anya. Emellett a nevelés minden szentimentalitást nélkülöz, a gyermeket már korán nagy önállóságra nevelik. Nevelési eszközük a szó és a példa. A Hollandiában eltöltött hónapok alatt még sohasem láttam azt, hogy valaki megveri gyermekét. A házasságkötés legtöbbször 20—30 éves életkor között történik, a párok korán eljegyzik egymást.

A nyolcmillió hollandus kicsiny országában oly közel él egymáshoz, hogy szomszédja körülményeinek ismerete szinte természetes dolog. E szoros együttélésből adódik azután egy bizonyos, a szociális életet szabályozó norma. Minden hivatás túl van zsúfolva, a gyárosok, kereskedők, iparosoknak serény versennyel kell megküzdeniök. Ha azt hiszi valaki, hogy ez okból kifolyólag a létért való küzdelem Hollandiában különösen éles fegyverekkel történik, az alaposan csalódik. Nem jószívúségből, de okosságból senkisé sem akarja Hollandiában konkurensét megsemmisíteni. Nem irigylik a versenytárustól boldogulását, főleg azért sem, mert sohasem tudják, nem lesz-e egy napon szükség a vele való társulásra. A hitelezők ezért csak a legritkább esetben szorítják az adókat arra, hogy fizetése képtelenséget jelentsen, aki csődbe jutott, attól tudvalevőleg semmit sem lehet várni; ha szabadon cselekedhetik, megtörténhetik, hogy újra érvényesül üzletileg és egy nagyon kívánatos üzlettárs lehet. Szóval, a hollandusok szűk országhatáraik között egymásra vannak utalva, úgy, hogy még a politikai küzdelmek sem teremtenek tulajdonképeni, az egész népet szétszaggató meghasonlásokat és cívódásokat.

Hollandia a lelkiismereti és gondolatszabadság klasszikus hazája. *Nem fordulhat elő, hogy ferdén nézzenek valakire vagy pláne meggyanusítsák és bojkottálják azért, mert valamely téren különös, az ország gondolkodásával teljesen ellentétes felfogást vall és véleményéért sikra száll.* Ezt az erényt toleranciának nevezik és a hollandi tolerancia alapja sem más, mint a rend szeretete.

A magyarbarát Hollandia.

A P. H. írja: Németalföldet a jólét, a nyugalom és a jótékonyság hazájának ismerik általában. Mi magyarok pedig különösen jó emlékeket szerezhettünk Németalföldről és a hollandusokról, hiszen 30.000 magyar gyermek töltött hosszabb-rövidebb időt hollandi nevelőszülőknél és az akkor létrejött kapcsolatok jelentékeny része még ma is fennáll. A hollandi református leányegyesületek meghívására most hosszabb ideig Hollandiában tartózkodott Liptai Margit, aki tanulmányi körútjáról és tapasztalatairól igen érdekes adatokat bocsátott rendelkezésünkre. „Bár Hollandia — írja többek között — jó szívvel látta vendégül annakidején a magyar gyermekek ezreit, mégis sok hely van még ma is Hollandiában, ahol igen keveset tudnak a magyarokról. Ebből a szempontból sokáig érezhető volt az Ausztriával való egykori közösség. A legtöbb helyen mint osztrák vendéget mutatták be a magyarokat az egybegyült közönségnek, de amikor a magyar előadók szemléltetően ismertették hallgatóságuk előtt a régi monarchia területén esett változást és bemutatták Magyarország régi és jelenlegi határait, meg a környező államok megnövekedését, akkor megértették, miért kellett olyan sok szegény magyar gyermeknek elhagyni hazáját és sokáig idegenben nevelkednie. Vannak azonban Hollandiában is városok és egyesületek, amelyeknek vezetői nagyon jól ismerik a helyzetet. Amsterdamban és Kampenben például magyar estélyt rendeztek a tanulmányi körúton járók tiszteletére és az itt megtartott előadásokon már teljesen tájékozott véleményeket lehetett hallani Magyarországról és a magyarokról. Minden alkalommal a legnagyobb rokonszenv nyilvánult meg a magyarok iránt és őszinte felháborodással tárgyalták az igazságtalan országcsönkítést. Kampenban dr. Hockstra református teológiai tanár előadásában a legnagyobb tájékozottsággal jellemezte a magyar ember lelkivilágát és nagy szeretettel beszélt a magyar történelemről és a közelmúlt nagy megpróbáltatásairól. Groningenben egy leánygyűlésen, amelyen ezerháromszáz leány jelent meg, a holland leányok magyarul énekelték el a Himnuszt a magyar vendégek tiszteletére. A magyarokról — de különösen a Hollandiában volt magyar gyermekekről — minden alkalommal a legmelegebb szeretettel emlékeztek meg és minden alkalmat megragadtak, hogy biztosítsák magyar vendégeiket a hollandiak baráti rokonérzéséről.

Postamúzeum Hollandiában.

Hágából jelentik: A holland kormány súlyos áldozatok árán megteremtette a holland posta múzeumot. Nemcsak nagyértékű régi bélyegek és bélyegsorozatok, de a holland, általában a nemzetközi posta fejlődésének érdekes dokumentumai láthatók az új hágai múzeum helyiségeiben. Mivel kellett a középkorban az új hágai „modern” postaállomásnak felszerelve lennie? Nem az volt a fontos, hogy van-e megfelelő bélyegző, ólom a postazsákok lezárásához, hanem hogy van-e a postahivatalnak kellő égető- és patkoló-vasa, mert a középkori postának leg-

fontosabb eszköze és szerszáma a — ló volt. A lovasposta bonyolította le a hírszolgálatot és a csomagforgalmat, bár — mint ahogy ezt a most megnyitott hágai postamúzeum nemzetközi érvényű táblázatai és statisztikai adatai mutatják — a középkorban csak a levél- és kismértékben a pénzküldemények forgalma adott munkát a postásoknak, de a középkori polgárok — legalább is a lovasposta útján — csomagokat alig küldtek egymásnak. Ma persze ez is másképp van. A hágai múzeum fényképekben bemutatja, hogy micsoda bonyolult csomag-csőpostával kell felszerelni a mai nagyforgalmú postahivatalokat és postaelosztókat. Érdekes tárgya a múzeumnak az első holland telefonszerelvény is! Smit nevű kinderdijski kereskedőnek irodájában szerelték fel Hollandiában az első telefont. Persze, akinek a szeme előtt a mai tárcsázó és önkapcsolós telefonállomás lebeg, az ebben a kinderdijski készülékben szinte rá sem ismerne a — telefonra! A múzeum bélyeggyűjteményében megtaláljuk az 1852., 1864. és 1867-ben megjelent holland bélyegeket. A pontos szériákból alig egy-két darab hiányzik. Üvegbura alá került az 1923-as 2 centes és 2-es sorozatú holland jubileumi bélyeg, melyből összesen csak két darab van forgalomban. Érdekes sorozatban gyűjtötték össze a belga internáltak értéknélküli, de a holland királyi posta által engedélyezett — bélyegeit. Ezeket a bélyegeket azok a belga polgárok használhatták a hozzátartozóikhoz írott leveleken, akik a világháború alatt a holland földön felállított belga internáltak táborának voltak a lakói. De érdekes a hajóposta története is. Köztudomású ugyanis, hogy az öt földrész között a holland hajók tették meg először a leghosszabb utakat s a holland hajókon fejlődött ki legelőször a „hivatalos” hajóposta. Az új hágai múzeum különben több holland magángyűjtő gyűjteményét is felöleli. Így nagy értéket jelent P. W. Waller-nek, a múzeum igazgatójának, gazdag gyűjteménye is, aki gyűjteményét a múzeumnak ajándékozta.

Magyar-Holland krónika.

Leégett a zwollei domonkosrendi kolostor.

Amsterdamból jelentik: A Zwolle városban lévő dominikánus kolostort hatalmas tűzvész csaknem teljesen elpusztította. A hatalmas gótstilú épület 1900-ban épült. A tűzvészben elhamvadt az értékes könyvtár, a rend levéltára és sok értékes festmény is.

A drága szótár.

Holland-India Bali nevű csodaszép szigetének népe ma az érdeklődés középpontjában van, de nyelvét nem lehet megismerni, mert szótárát 17 év óta nem tudták összeállítani. A holland képviselőházban az egyik képviselő azt kérdezte, hogyan áll a balinéz—holland szótár ügye. A kormány válasza fejcsóválásra adott okot. Abból ugyanis az tudódik ki, hogy a nagy munkával először egy holland gyarmati tisztviselőt biztalt meg, aki havi 200 forint pótlékot kapott. De maga nem bírta a munkát, mire asszisztentst adtak melléje, majd pedig gyorsírónőt is. Ekkor már havi 750 forintjába került a szógyűjtés. Ez együtt eddig 72.000 forintot jelent. Mivel a munka legalább 1935-ig tart, ez az összeg kerek 100.000 forintra fog rugni. A holland honatyák érthetően, igen drágának tartják a balinéz—holland szótárt.